

- управління. Серія: Право. 2012. Вип. 2. С. 236-246. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_pr_2012_2_29 (дата звернення: 13.10.2019).*
3. Стрижак І.В. Проблема визначення поняття «предмет договору». URL: irbis-nbuv.gov.ua (дата звернення: 13.10.2019).
4. Федорончук А.В. Істотні умови договору прокату. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/1682/1/Pravo_2014_194-196.pdf (дата звернення: 13.10.2019).

Заброцька Л.
*студентка магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри
цивільного права і процесу ТНЕУ
Гнатів О.Б.*

ШЛЮБНИЙ ДОГОВІР: ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДЕННЯ ТА ВИКОНАННЯ

На сьогодні, український законодавець дозволяє регулювати шлюбним договором лише майнові відносини між подружжям, прямо зазначаючи в п.3 ст.93 Сімейного кодексу України (далі – СК України), що «шлюбний договір не може регулювати особисті відносини подружжя, а також особисті відносини між ними та дітьми»

Шлюбним договором регулюють майнові відносини між подружжям, визначаючи їхні майнові права та обов'язки. Як правило, ним сторони узгоджують: яке майно вважатимуть особистою приватною власністю, а яке — спільною сумісною; порядок поділу цього майна у випадку розлучення, а також майнові обов'язки стосовно дітей. Найчастіше в шлюбному договорі йдеться про майно значної вартості, наприклад, про нерухомість, коштовності, автомобілі, обладнання, цінні папери тощо.

Скажімо, у шлюбному договорі можуть зазначити, що майно, набуте в шлюбі, є спільною сумісною власністю, тоді частки — рівні; або ж визначити інший розподіл часток. Щодо майна, набутого в результаті підприємницької діяльності, то його іноді визначають як особисту приватну власність того, хто займається підприємницькою діяльністю. Іноді в шлюбних договорах передбачають, що укладення будь-яких угод у зв'язку з підприємницькою діяльністю одного з подружжя не потребує отримання згоди іншого з подружжя.

Також у шлюбному договорі подружжя може вирішити долю майна, набутого до шлюбу, — воно стає або спільною сумісною власністю, або залишається особистою приватною. Усе ж найчастіше сторони шлюбного договору погоджуються, що таке майно залишається особистою приватною власністю.

Окрім того, подружжя може обумовити в договорі долю майна, набутого за договором дарування чи як спадок. А саме визначити: воно стає спільною сумісною/частковою власністю або особистою приватною. Як передбачено в ст. 57 СКУ майно, набуте в шлюбі на підставі договору дарування чи в порядку спадкування, вважають особистою приватною власністю. Сторони

шлюбного договору можуть відійти від цього правила й вирішити, що таке майно стає спільною сумісною власністю. Таким чином, за майбутнього поділу майна застосовуватимуть саме це положення шлюбного договору.

Щодо права власності на інше майно, набуте подружжям у шлюбі, то сторони можуть домовитися про обмеження дії норми про зарахування його до спільної сумісної власності подружжя. Тобто вони вважатимуть таке майно спільною частковою власністю або особистою приватною власністю кожного з них. Таке право їм надає ч. 2 ст. 97 СКУ.

До того ж у шлюбному договорі можна прописати порядок поділу майна в разі розірвання шлюбу. Найчастіше тут визначають частки кожного з подружжя або обирають інший принцип поділу. Приміром, майно належатиме тому, на кого воно зареєстроване.

Також згідно із ч. 5 ст. 97 СКУ сторони можуть внести до шлюбного договору будь-які інші умови щодо правового режиму майна, якщо вони не суперечать моральним засадам суспільства. Так, часто сторони обумовлюють обов'язок економно розпоряджатися коштами сім'ї або вести облік витрат тощо.

За шлюбним договором заборонено передавати у власність одному з подружжя нерухомість та інше майно, право на яке підлягає держреєстрації (ч. 5 ст. 93 СКУ). Це означає, що шлюбний договір не може підмінити інші правочини, як, наприклад, купівлю-продаж чи дарування.

За шлюбним договором можна також передати майно не у власність, а в користування сім'ї. Так, ч. 1 ст. 97 СКУ дозволяє визначити в шлюбному договорі майно, яке дружина/чоловік передає для використання на спільні потреби сім'ї, а також правовий режим майна, подарованого подружжю у зв'язку з одруженням. Здебільшого весільні подарунки визнають спільною сумісною власністю, однак подружжя може й інакше вирішити це питання. Наприклад, визначити частку кожного з подружжя або обрати інший принцип поділу подарунків.

Отже, у шлюбному договорі подружжя може вирішити: з ким проживатимуть діти у випадку розлучення, їхнє матеріальне забезпечення, передання в користування певних речей (нерухомого майна), виплату аліментів тощо. Згідно із ч. 4 ст. 97 СКУ сторони можуть передбачити використання належного їм обом або одному з них майна для забезпечення потреб їхніх дітей, а також інших осіб. Поза тим, шлюбним договором не можна зменшувати обсягу прав дитини, встановлених СКУ

Іноді в шлюбному договорі визначають ще й порядок користування житлом. Тож, згідно зі ст. 98 СКУ якщо у зв'язку з одруженням один із подружжя оселиться в житловому приміщенні, що належить іншому з подружжя, тоді сторони в шлюбному договорі можуть домовитися про порядок користування ним. Подружжя вільне прописати в ньому про виселення з житлового приміщення того з подружжя, хто вселився в нього, у разі розірвання шлюбу, з виплатою грошової компенсації або без неї. Також можна домовитися про проживання в житловому приміщенні, котре належить одному з подружжя чи виступає їхньою спільною власністю, їхніх родичів (батьків, дітей від попередніх шлюбів)[2].

Шлюбний договір може містити домовленість про надання утримання одному з подружжя, незважаючи на непрацездатність та потреби в ма-

теріальній допомозі. Якщо в шлюбному договорі визначені умови, розмір та строки виплати аліментів, то в разі невиконання одним із подружжя свого обов'язку за договором аліменти можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса. Також шлюбний договір може передбачати припинення права на утримання одного з подружжя у зв'язку з одержанням ним майнової (грошової) компенсації.

Сам по собі факт поділу майна за шлюбним договором у нерівних частках чи визначення певного правового режиму майна не вважають надзвичайно невігідним для когось із подружжя, оскільки в цьому полягає особливість шлюбного договору.

Список використаних джерел

1. Жилінкова І.В. Шлюбний контракт: чинне законодавство та перспективи його розвитку. *Право України*. 2000. № 6. С. 108-111.
2. Олійник О.С. Шлюбний договір: порівняльно-правовий аналіз законодавства різних правових систем: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2009. 20 с.
3. Сімейний кодекс України № 2947 – III: станом на 10 квітня 2008 р. Верховна Рада України. Офіц. вид. К.: Парлам. вид-во, 2008. 205 с.
4. Фурса С.Я. Нотаріальний процес. Теоретичні основи: монографія. Київ: Істина, 2003. С. 252-260.

Захарків Д.М.

*студентка юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доктор права Українського
вільного університету, завідувач кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ
Кравчук М.В.*

ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ТА ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ

Сприйняття принципу «верховенство права» домінує в сучасній українській науці про право. У ньому віддзеркалюється спосіб мислення, сформований усім попереднім періодом нашого суспільного буття. У цьому плані, М. Кравчук звертає увагу, що «Принципи є нормативними основами права (позитивними зобов'язаннями), що покладені в його зміст, виступають як орієнтири його формування, відображають його сутність і основні зв'язки, які реально існують у правовій системі. У принципах права зосереджений світовий досвід цивілізації. Тому принципи права можна назвати ціннісним стрижнем правової матерії, своєрідним «вищим правом» [5, с. 96].

Сприйняття принципу «верховенства права», очевидно, слід розуміти як такий, що забезпечує будь-якому «нормативно-правовому актові» вище (чи найвище) положення в системі ієрархії нормативно-правових актів. Безперечно, в наш час це видається алогічним [11, с.134].

Усе частіше цей принцип права фіксується у національних конституціях держав та їх законах, ним активно користуються та нього посиляються міжнародні і національні суди [1, с. 12]. Застосування верховенства права